

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; P. Groen, Rotterdam; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Hulzen, Groningen; A. Jansse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Ds J. Meester, Haarlemmermeer; Mr J. Meulink, Enschede; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smeik, Apeldoorn; Dr L. Smilde, Groningen; Ds J. P. v. d. Stoel, Groningen; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen
Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes

Postrekening No. 406040. — Telefoon 2424
BUREAU „DE REFORMATIE” — GOES
Ingevolge papierwetgeving R.P.F. no. 5535 verscheidt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 5 pag., form. 30 x 41 1/2 cm.

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling
Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar
Advertentieën: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent

Schavuiten van de lekkе schuit

Vroeg deze week iemand aan de velen die ter zijde stonden: wat is er toch te doen in Kampen? dan was het antwoord van de meesten „in the street” misschien niet meer dan een schouderophaling, en van enkele anderen, niet heelemaal ongeïnteresseerden: de op-tocht der schavuiten. Drijvers, ongehoorzamen, dwars-hoofden, afvliegende op het brutaalste geluid, dat binnen hun omheind gebied te beluisteren viel, dubieuze posten op de rekening der una sancta.

En vroeg men aan diezelfde: wat komen ze hier doen? dan was het antwoord van die laatste: ze zijn een dagje uit; 't zijn de schavuiten van de lekkе schuit, genaamd KP 31; voor één dag gingen ze van boord, om wat te passagieren aan den wal; straks gaan ze weer naar de KP 31.

Alleen die laatste groep van ondervraagden, die zelf niet heelemaal ongeïnteresseerd waren bij de zaak, zouden zoo iets antwoorden; want de groote massa zou niet weten, wat dat allemaal beteekende. Toen — dat is „historisch” — verleden jaar een chauffeur-van-buiten Kampen binnenreed op den Hoo-geschooldag, en al die menschen in de straten zag, vroeg hij verbaasd: wat is er hier nu toch te doen? Ik zie geen kermistinten, en geen paardenrennen, en geen film, en geen tentoonstelling, en geen versiering voor een koninklijk bezoek of zoo, — wat is er hier te doen? Toen men er iets van wou „verklaren”, reed hij maar door. Hij zou 't van 't jaar nog niet zelf kunnen zeggen. Maar die anderen, die weten 't wel: een lekkе schuit; ze pompen nog wel wat om te blijven drijven, maar ze moeten al naar den kant met hun lekkе schuit, waar 't ondiep is. De rest, die komt vanzelf.

Krijgen de ruim achtduizend, die er zijn geweest, nu jeuk in de vingers, om dien criticus de ooren, en zichzelf schoon te waaschen: géén schavuiten, en géén lekkе schuit, die kerk van ons?

Wie ze heeft gezien — en van de vijf vergaderplaatsen heeft ondergeteekend er vier van boven af kunnen bekijken — die weet, dat ze zich niet druk gemaakt hebben om die omstanders met hun: „'t zijn maar geuzen” (schavuiten) van een gammelle schuit, daar ergens bij Den Briel. Ze kwamen niet pronken, en heelemaal niemand eens „de oogen uitsteken”. Ze lazen wel in de christelijke pers, dat als er zooveel jonge lui in Amsterdam, die gróóte stad verschijnen, Amsterdam „veroverd” is; maar hebben als ze het kleine stadje binnentrokken in een getal van ruim acht op net twintig mille er niet eens over gedacht, of de journalisten nu óók eens over „veroveren” van dat stadje zouden praten. Ze stonden maar gedwee in de rij, tot de politie ze netjes, groepje bij groepje, in de Nieuwe Kerk zou laten tusschen vroeg-mis en normale beurt. En in 't plantsoen hebben de Spakenburger moeders en dochters met die van Rouveen en Staphorst zich rustig laten bekijken, en anderen hebben kalm hun twaalfuurtje verorberd op de trappen van een militair tehuis. En ze zijn wel gelukkig geweest, maar niet pedant.

Want de vraag, of zij schavuiten heeten, en of hun schuitje lek is, interesseert hen niet als vraag. Ze vonden dat men daarover alleen diegenen kan te woord staan, die tevoren hebben gevraagd wie en wat hun Kapitein is, en of Hij hun verlof gegeven had voor 't passagieren.

En er waren (procentgewijs onder hén misschien nog wel de meesten) die zich realiseerden, dat de naam „schavuit” en de qualificatie „lekkе schuit” een historie krijgt, nóg mirakuleuzer dan de naam „geuzen”. „Geuzen” was oorspronkelijk een scheldwoord:

bedelaar, schavuit. Later namen zij, die in onder-scheiding van anderen zoo geheeten werden, de handschoen op, en zoo voelden zij het scheldwoord als eerenaam aan. Ja, en toen ze wat ondeugend werden, voerden zij het ook wel zelf als zoodanig in.

Maar vandaag krijgt (althans onder de kweekelingen-met-acte der godgeleerde normaal-school, ons standaardtype van tegenwoordig) niemand dáártoe de kans meer. We zijn immers in de dagen van de crisis-zonder-doorbraak, en van de doorbraak-zonder-crisis; de partij-der-partijlozen in Corinthe uit de dagen van Paulus vindt nu haar tegenwicht in de partij der crisis-als-kategorie, der crisislooze crisis dus. Een auteur dezer dagen, die werd ingeleid door Dr K. H. Miskotte, barthiaan, zelf heet de auteur Dr C. J. Dippel, schreef een boek over „Kerk en Wereld in de Crisis”; 't verscheen in 1947. Hij ziet „de kerk in de maalstroom der crisis”, een beeld, dat ik niet goed begrijp, en verklaart in saamvattend overzicht van zijn gedachten in eenzelf-de perikoop (bl. 480): „Wij zijn schavuiten, in en buiten de Kerk”. Hij voegt er aan toe: „En we blijven het”. Simul peccator, simul justus: tegelijkertijd een collectie schavuiten, niet onderscheiden van wie buiten de collectie staan, en tegelijkertijd: „De Kerk als opvolgster van apostelen en profeten”, en „uitnemend toegerust”. Simul haveloos schavuit, simul toegerust leger-in-battledress (dat „uitnemend toegerust” staat op bl. 479). En, weer op bl. 480: „De beslissende vraag — en dat heb ik door dit geheele boek trachten te betoogen — is de vraag, of onze empirische kerken..... werkelijk Kerk willen (!) zijn van Christus..... in het volle besef, dat de empirische kerk ten leste slechts een lekkе schuit is, welke we in de zee der tijdelijkheid laten ondergaan, als wij straks den voet gezet hebben aan de stranden van de Eeuwige Stad Gods”. De zetter moge letten op die K en k in het citaat. Het zinken laten komt dus straks. Het parool is dus heden, morgen, alle dagen, maar toch nimmer alledaagsch: pompen of verdrinken (Kierkegaard).

„Schavuiten” is hier geen scheldwoord meer, en ook geen eerewoord. Er komt geen crisis die de schavuiten nog schavuitiger maakt en de notabelen nog notabelier, of, om een oud woord, óók in een saamvat-tend overzicht van den Boek geschreven, in den mond te nemen: er komt geen crisis in en om en uit de antithese: die vuil is (als een schavuit), die worde vuiler nog, en die heilig is (als een profeet en apostel) die worde nog meer geheiligd. Er is een doorbraak van het woordenboek der kerk, en de doorbraak moge dan ook wel weer een lek hebben, maar de Doorbraak van Gods ultima ratio der Nieuwe Stad, die heelt alles: let op de D en d. Straks is het Schip wel heel; de kiel der schuit blijft lek, zonder te zinken. Een brandende braambosch, die niet verteert, zoo begon Haitjema. Een lekkе schuit, die zinkt, maar niet ver-zinkt, zoo vervolgt Dippel. Je kunt altijd roemen op het bestaande en het óók verdoemen.

Wir sind nur Bettler, hoorde ik in Erlangen een zoowat barthiaansch professor preeken tot de Universitáts-gemeinde. Bettler, dat zijn bedelaars, geuzen, haveloos, schavuiten.

Het wordt een lastige boel dus: de concrete kerk-menschen lijken ál meer op die juffrouw, die tot den dominee zei: ik ben een groote zondare s, en die ziedende werd, toen de dominee haar volgende uitvallen over die en die leelijke zondaren in de

gemeente kwam interrompeeren met de opmerking, dat hij dat wel aan haar zag, dat ze een groote zondares was.

Maar wie „de doorbraak” niet wil meemaken die heeft in Kampen deze week zich rijk gevoeld. Hij leest in „Waarheid en Eenheid” een klacht: die menschen van art. 31 die zeggen: wij zijn profeten; en vraagt, als dat 'n ver wijt blijkt te wezen: wilt u het dan soms niét wezen? Hoe leest u Zondag 12 dan? Hij leest in meer dan één krant over „broedertwisten”, bij ons, hoort van ter zijde fluisteren: zou de schuit soms LEK ZIJN, en denkt: vindt ge dat zoo'n wonder? hoe heet het dan normaal bij u een volgend oogenblik?

Maar hij gelooft de heilige algemeene christelijke kerk, hier voor en eens achter de „stranden” van de Nieuwe Stad, en houdt zich aan de grieksche bijbelhand-schriften, de hebreuwsche trouwens ook. Die schrijvengenen hoofdletters, die kennen geen K voor een k en geen D voor een d. Die zeggen: substantieven krijgen pas onzichtbare hoofdletters uit leesbare praedicaten; ik geloof in God den Almachtige, en ik geloof een heilige algemeene christelijke kerk; en als de transcendentie meenens is, dan kan zij immanentie scheppen, waar het haar beleeft; dan kan ze roemen in haar God die van de kerk zegt: Kerk. Mijn werk er in.

De „schavuiten” aten dus kalm — tevreden in een plantsoentje of bij een gastvrouw hun broodje op, en de schuit, die lag aan wal, en is nu al weer gaan varen. Zij hebben den Kapitein aan boord, en die stáát voor zijn schuit. Hij zegt niet een dictaat van Kierkegaard tot zijn matrozen en zijn jongste kajuitsjongens: pompen, want de schuit is lek, en: niet verdrinken, want het pompen is permanent, omdat verdrinken permanent is; hij zegt tot hen: als gij de bevelen volgt, die Ik u geef, wel, dan hebt gij 's Vaders Zoon aan boord en 'tveilig strand voor 'toog. Meer voor het oog dan op het oog. Overste Leidsman en volieder des geloofs, — zou de schuit dan lek zijn? Ze gaan de branding door, en als de Roode Zee er is, dan nemen ze de spullen op schouder, en hooren het bevel: trek op, en luister naar het Woord, en zoolang gij gelooft en gehoorzaamt aan dat Woord, zal geen draadje van die spullen nat worden.

Ze waren er, die ruim achtduizend; en nu zitten ze morgen weer de één in een Noorderkerk met een prachtig orgel boven een marmeren preekstoel, en de ander in een zaaltje met een harmonium. Maar ze hebben mekaar weer eens in de oogen gezien, en wisten zich matrozen. De scheepspapieren liggen vast als de matrozen, die het schrift van den Kapitein hun in druk brengen. Ze hebben geen crisis, al moeten ze wel eens kijken of de kiel soms hier en daar wat teer behoef. Ze zijn nog niet ontwend aan de vreugde om de stem, die zegt, niet uit Londen-B.B.C., maar van de kapiteinsbrug op hun schuitje: moeden ver-trouwen. En toen zóngen ze, zoo maar vanzelf, net als die dominee, die 's morgens bij het scheren door een paar Kamper gastheeren, en vooral door hun kinderen (denk ik), is aangehoord, zoomaar in zijn eentje psalmen zingend. En ze gaan verder; ze gaan óók zingen, die matrozen: zoo ik niet had geloofd, dat in dit leven mijn ziel..... en wat daar verder volgt. Ds van Dijk zei in de Bovenkerk, in 't slotwoord: dit was de mooiste schooldag. Vóór en ook na de Vrijmaking nooit zoo één beleefd. Hij had gelijk. Het is een demonstrelateloze belijdenis van eenheid geweest.

Wat is de wereld van vandaag toch mooi, als je weet, dat je Kapitein het woord im-passe niet kent voor zijn schip: de Ark van de Behoudenis. Met haar verzeld bestek.

K. S.